

PREDSTAVNIŠKO TELO

- predstavlja ljudstvo kot celoto – ne posameznih družbenih skupni, interesov
- uresničevanje načela ljudske suverenosti
- sprejema najpomembnejše odločitve v državi
- zakonodajno funkcijo = zakonodajno telo
- temelj demokratične politične vladavine – enakost državljanov, načelo o enotni suverenosti ljudstva

funkcije predstavniškega telesa:

- **zakonodajna funkcija:** najpomembnejša funkcija, sprejemanje zakonov
- **volilna funkcija:** voli predsednika države, ustavne sodnike...
- **nadzorna funkcija:** nadzor nad delom vlade + širši družbeni nadzor

dvodomnost:

- **položaj prvega doma:** predstavniško in zakonodajno telo
- **položaj drugega doma:** odvisen od njegovih pristojnosti – popolna dvodomnost, nepopolna dvodomnost

popolna dvodomnost

- drugi dom ima enak položaj kot prvi dom
- drugi dom ima na zakonodajnem področju popolnoma enak položaj kot prvi, ima enako pristojnosti in enakopravno odloča s prvim domom, oba domova imata enake pravice
- pri reševanju sporov sta domova enakopravna, le izjemoma zmaga prvi dom
 - volja obeh popolnoma enakovredna, če ne pride do soglasja odločitev ni sprejeta,
 - če uskladitev ni možna, ima vendarle prednost prvi dom

nepopolna dvodomnost

- drugi dom ima šibkejši položaj kot prvi dom
- drugi dom na zakonodajnem področju nima enakopravnega položaja v primerjavi s prvim domom
 - drugi dom ne sodeluje pri sprejemanju vseh zakonov, ampak samo pri nekaterih
 - ima suspenzivni veto, na končno odločitev ne more vplivati, lahko jo le zavlačuje, nekateri zakoni so izvzeti
- pri reševanju sporov domova nista enakopravna, v vsakem primeru zmaga prvi dom

oblikovanje predstavniškega telesa

- na podlagi splošne in enake volilne pravice
- ljudstvo podeli svojim predstavnikom mandat, za odločanje o najpomembnejših družbenih vprašanjih

PREDSTAVNIŠKO TELO V SLOVENSKI UREDITVI

v prejšnji ureditvi:

- predstavniško telo – skupščina SR Slovenije
- sestavljena iz 3 domov: zbor zadružnega dela, zbor občin, družbenopolitični zbor

v zdajšnji ureditvi:

- državni zbor (*zakonodajno, predstavniško telo*)
- državni svet (*zastopa posebne družbene interese*)

DRŽAVNI ZBOR

položaj in vloga DZ:

- zakonodajno telo – splošno predstavniško telo
- predstavlja ljudstvo kot celoto
- temelji na načelu ljudske suverenosti

sestava DZ:

- 90 poslancev = 88 + 2 poslanca narodnih skupnosti

izvolitev poslancev:

- neposredno, na podlagi splošne in enake volilne pravice, s tajnim glasovanjem
- madžarska in italijanska narodna skupnost ima v DZ zagotovljeno po eno poslansko mesto

mandatna doba DZ:

- izvoljeni za določen čas – 4 leta
 - mandatna doba je lahko krajša – razpustitev DZ in predčasne volitve
 - mandatna doba je lahko daljša – vojna ali izredno stanje
- mandatna doba se začne s prvo sejo DZ, takrat se konča mandat prejšnjega DZ
- mandatna doba se NE začne z izvolitvijo poslancev in NE z ratifikacijo poslanskih mandatov

pristojnosti/funkcije DZ:

- **zakonodajna funkcija:**
 - spreminja ustavo
 - sprejema zakone, splošne akte, poslovnik DZ
 - sprejema državni proračun
 - ratificira mednarodne pogodbe
 - razpisuje referendum
- **volilna funkcija:** imenuje in razrešuje
 - predsednika vlade in ministre
 - predsednika in podpredsednika DZ
 - sodnike ustavnega sodišča, druge sodnike in člane računskega sodišča
 - guvernerja centralne banke
 - varuha človekovih pravic...
- **nadzorna funkcija:**
 - odreja parlamentarno preiskavo
 - odloča o interpelaciji, zaupnici, nezaupnici vladi
 - odloča o obtožbi predsednika republike, predsednika vlade in ministrov pred ustavnim sodiščem
- **ostale pristojnosti:**
 - odloča o razglasitvi vojnega stanja
 - odloča o uporabi obrambnih sil
 - verificira mandate poslancev
 - odloča o imuniteti poslancev, sodnikov in sodnikov ustavnega sodišča

poslovnik DZ:

- pravica parlamenta do samoorganiziranja – parlamentarna avtonomija
- predpisuje način poslovanja parlamenta
- ureja način dela in poslovanja parlamenta, pravice in dolžnosti poslancev
- poslovnik se sprejema z 2/3 večino vseh poslancev

način delovanja DZ:

- **zasedanje:** daljše časovno obdobje delovanja DZ – spomladansko in jesensko, sklicuje predsednik DZ
 - **izredno zasedanje:** če je nujno, skliče predsednik DZ na zahtevo 1/4 poslancev ali predsednika republike
- **seja:** znotraj zasedanja dela DZ na sejah, sklicuje jih predsednik DZ, na začetku seje DZ določi dnevni red
 - **izredne seje:** skliče predsednik DZ po posvetovanju s kolegijem, na predlog vlade

odločanje DZ:

- DZ lahko sprejema odločitve če je zagotovljena sklepčnost – kvorum
- **relativna večina:** večina glasov navzočih poslancev (*sprejemanje navadnih zakonov*)
- **absolutna navadna večina:** večina glasov vseh poslancev (*predsednik vlade, ponovno odločanje o zakonu na zahtevo DS*)
- **relativna kvalificirana večina:** 2/3 glasov navzočih poslancev (*poslovnik, zakon o ref., sprejem predloga spremembe ustave*)
- **absolutna kvalificirana večina:** 2/3 glasov vseh poslancev – najpomembnejše odločitve (*zakon o volitvah, sprem.ust.*)
- **glasovanje:** poteka na 3 načine, je javno, tajno pa le izjemoma, določa ga poslovnik

vodstvo – predsednik DZ:

- **pristojnosti:** predstavlja DZ in vodi njegovo delo (*skrb za uresničevanje razmerij med DS, predsednikom države, vlado, drugimi državnimi organi*), sklicuje in vodi seje in zasedanja, vodi poslovanje parlamenta, skrbi za izvajanje poslovnika, je odgovoren DZ, ne more neposredno sodelovati v delu parlamenta, ne more glasovati
- **izvolitev:** DZ sam izvoli predsednika izmed poslancev, izvoljen z večino glasov vseh poslancev, tajno glasovanje
- **podpredsedniki:** največ 3, so odgovorni DZ, pomagajo predsedniku pri njegovem delu, ga nadomeščajo

kolegij predsednika DZ:

- pomaga predsedniku

- njegovo posvetovalno telo
- sestava: predsednik, podpredsedniki, vodje poslanskih skupin, drugi funkcionarji, strokovni delavci DZ
- generalni sekretar: pomaga predsedniku, vodi službe DZ, ki zagotavljajo pogoje za delo DZ

delovna telesa:

- omogočajo lažje in bolj pretehtano odločanje v parlamentu
- preučujejo posamezna področja dela DZ, pripravljajo predloge odločitev, oblikujejo stališča o vprašanih
- pripravljajo, preučujejo, obravnavajo predloge zakonov in drugih aktov DZ
- odbori: organizirani za podobna področja kot vladna ministrstva
- komisije: opravljajo različne naloge, ki so pomembne za poslovanje DZ
- sestavljeni iz poslancev, do izraza pride strankarska sestava – predsednik, podpredsednik, člani, sekretar

poslanske skupine:

- skupina poslancev, ki pripada isti stranki
- obravnavajo zadeve, o katerih se odloča v parlamentu, zavzemajo stališča, dajejo usmeritve poslancem...
- iste stranke – 1 poslanska skupina, poslanci iste stranke – 1 poslanska skupina, 1 poslanec – član ene skupne
- poslanca manjšin: imata položaj poslanske skupine
- poslanske skupine sodelujejo v kolegiju predsednika DZ pri organiziranju dela, pripravah na seje...

službe državnega zbora:

- sekretariat za zakonodajo in pravne zadeve
- pravna obdelava zakonov in drugih predpisov, dajanje mnenj o njihovi skladnosti z ustavo in pravnim sistemom

DRŽAVNI SVET

položaj DS:

- odsev družbenih interesov in interesov različnih družbenih skupin
- nevtralizira vpliv strankarskih interesov v DZ

struktura DS:

- DS je zastopstvo nosilcev socialnih, gospodarskih, poklicnih in lokalnih interesov
- 2 temeljna dela: funkcionalni interesi in teritorialni interesi
- sestavlja ga 40 članov:

funkcionalni interesi	{	4 predstavniki delodajalcev
		4 predstavniki delojemalcev
		4 predstavniki kmetov, obrtnikov in samostojnih poklicev
		6 predstavnikov negospodarskih dejavnosti
		22 predstavnikov lokalnih interesov – teritorialni interesi

način oblikovanja DS:

- z volitvami
- mandatna doba: 5 let, kar naj bi omogočalo kontinuiteto skupnega delovanja DZ in DS

pristojnosti DS:

- predlagati DZ sprejem zakonov
 - zahtevati razpis zakonodajnega ref.
 - zahtevati parlamentarno preiskavo
 - dati DZ mnenje o vseh zadevah iz njegove pristojnosti – dolžnost
 - zahtevati, da DZ ponovno odloča o zakonu – suspenzivni veto
	} <table> <tr> <td>iniciativna funkcija</td> </tr> <tr> <td>korektivna in svetovalna funkcija</td> </tr> </table>	iniciativna funkcija	korektivna in svetovalna funkcija
iniciativna funkcija			
korektivna in svetovalna funkcija			
- DS ni zakonodajno telo, nima pravice sprejemati zakonov ali drugih splošnih aktov, razen če se nanašajo na njegovo lastno organizacijo

organizacija in način dela DS:

- DS si sam ureja svoje poslovanje s poslovnikom, sprejme z večino glasov vseh članov
- predsednika in podpredsednika DS – izvoli z večino glasov vseh članov, mandatno dobo 2,5 leti
- predsednik DS: predstavlja DS, pripravlja, sklicuje in vodi seje DS, usklajuje delo DS z DZ
- podpredsednik: pomaga predsedniku, ga nadomešča
- delovna telesa: preučujejo posamezna področja dela DS, pripravljajo predloge odločitev, oblikujejo stališča,
 - DS ima komisije, ki delujejo na različnih področjih
- odločanje: DS lahko sprejema odločitve če je sklepčen
 - odločitev je sprejeta če je več glasov za kot proti (glasovati najmanj 11 članov)
- zahteva za razpis referenduma: sprejeta z večino glasov vseh članov